

Реферат на тему: "Життя і творчість Марійки Підгірянки"

Марійка Підгірянка

"Життя і творчість
Марійки Підгірянки"

Поетичний вінок України веселково прикрашає й розмаїта полонинська квітка Марійки Підгірянки, яка виросла й щедро доглянута в мальовничому гірському селі Білі Ослави, що на Гуцульщині. Справжнє ім'я поетеси і вчительки — Марія Омелянівна Ленерт-Домбровська.

Село Білі Ослави — колиска поетеси Марійки Підгірянки. Тут засвітилася її зоря на блакитному небі України, над Карпатськими горами 29 березня 1881 року. А ще її життєві дороги перехрещувалися в тринадцяти селах і містечках Прикарпаття, Закарпаття, Львівщини й Австрії, які для неї також стали рідними, адже в цих місцях вона жила, ростила своїх дітей, вчила місцеву дітвору, черпала насагу своєї творчості.

У село Заріччя, що сусідить з Білими Ославами, босоніж бігала до дідуса-священника Миколи Волошина. Дід мав велику бібліотеку, навчив марійку читати і писати не тільки українською, а й кількома іноземними мовами. Потім батько Омелян Ленерт дістав службове призначення в лісництво села Уторопи Косівського повіту. В Уторопах допитлива Марійка закінчила початкову школу, сюди повернулася вчителювати після закінчення Львівської жіночої вчительської семінарії. В цьому селі написала свій знаменитий вірш "Ой не нам в кайданах ходити".

На вчительському віче у Львові 1904 року синьоока Марійка запала в душу молодому вчителеві Августину Домбровському. І запала на все життя, з ним зв'язала свою долю. Довелося в селі Рибному на Косівщині разом з ним працювати в школі, а потім в селі Ворона Коломийського повіту. В Рибному народилися їхні сини Остап і Роман, а у Вороні — син Мар'ян і дочка Дарія.

Далі свої корективи вносить Перша світова війна. Августина Домбровського забирають на фронт. А молода мати Марійка Підгірянка потрапляє в спеціальні табори з трьома синами і дочкою. Про жахливе життя в австрійському таборі в містечку Гмюнд вона розповіла в поемі "Мати-страдниця". Її вперше надрукували в 1922 році у Філадельфії, а в 1929 році вийшла у Львові в серії "Золота бібліотека", потім у 1984 році була надрукована у першому номері журналу "Дукля", що виходить у Чехословаччині.

У 1919-1928 рр. поетеса жила на Закарпатті. Тут у трьох селах Зарічево і Порошкове Перечинського та Довгому Іршавського повіту вчила дітей української грамоти. Разом з чоловіком Августином Марія Омелянівна проводила у краї велику патріотичну роботу, за що чеські власті прогнали з посади вчительки. Довелося заробляти на кусок хліба, даючи у Довгому приватні уроки онукам Івана Франка Тарасові і Миронові.

На цій срібній українській землі М.Підгірянкa зібрала найбільший свій творчий ужинок. Тоді господарка літературного поля була якраз у розквіті творчих сил, а життєві круговерті давали теми для написання творів. Вона не мала потреби шукати сюжетів з чиеїсь долі — у неї своїх вистачало на багато книжок. У 10-30-х роках ХХ ст. у Львові і Ужгороді, Відні та Філадельфії вийшли друком її книжечки — "Відгуки душі", "Мати-страдниця", "Вертеп", "Святий Миколай на Підкарпатській Русі", "Малий Василько", "Кравчиня Маруся", "Юркова мандрівка", "Зайчик і Лисичка", сотні поезій, оповідань, байок, казок, пісень, загадок.

У духовний світ свого народу Марійка Підгірянкa входила з своїми знайомими — Іваном Трушем, Василем Стефаником, Антоном Крушельницьким, Константиною Малицькою. Вчиться майстерності у Лесі Українки, Івана Франка.

На Прикарпаття повернулася Марійка Підгірянкa в 1928 році. Спершу працювала в Антонівці, а потім у Братишеві і Вікнянах Тлумацького повіту. Життя в рідних краях потроху налагоджувалося. Та навесні 1940 року сталася біда: у містечку Нижнів на базарі на поетесу налетів сполоханий кінь. На роки була прикута М.Підгірянкa до ліжка. Вдома вишивала, потроху писала віршики для своїх онуків.

У 1957 році поїхала доживати свій вік до дочки Дарії, у село Рудне біля Львова. В тому селі в суботу 18 травня 1963 р. згасла яскрава зоря Марійки Підгірянки. Звідси її провели в останню путь на Личаківський цвинтар, на вічний спочинок. Могила поетеси неподалік від могили Великого Каменяря.

У радянський час при житті Марійки Підгірянки її книги не видавалися, окремі вірші з'являлися лише в журналах. Потім видавництва Львова і Києва видали маленькі збірочки для дітей "Безкінечні казочки", "Граї, бджілко", "Ростіть великі", "Школярики йдуть". За останні десять років побачили світ у видавництвах Києва, Ужгорода, Коломиї, Івано-Франківська її книжечки "Гарний Мурко мій маленький", "Безкінечні казочки", "Зіллюся з серцем народу", "Краю мій, рідний", "Учись, маленький", "Три віночки", "Мелодії дитинства", "Мати-страдниця". Хто з сьогоднішніх дідусів і бабусь Галичини та Гуцульщини не пам'ятає з дитячих літ чудових, милозвучних віршів Марійки Підгірянки, які наче б із власного серця впливали. Повернення Марійки Підгірянки — це великий дарунок не дуже щедрої до нашого народу долі, це цілий сніп просвітнього проміння, здатного осяяти світ добра, заповнити прогалину виховного процесу, що віддавна турбує тих, хто щиро вболіває за відродження нашої духовності.

Працюючи у різних закутках Прикарпаття, часто приїздила на канікули до батьків, які й далі проживали в Уторопах. Там провела літо 1914 року і почула звістку про події у Сербії, а потім — оголошення війни між Австрією і Росією.

З того часу пролетіло багато десятків років, у Черемоші спливла незліченна кількість води. І ось звістка від учнів Уторопської школи:

"У нашому селі є багато старших людей, які пам'ятають Марійку Підгірянку та її батька. Є і її учні, які згадують свою вчительку як дуже чуйну людину. А на тому місці, де був будинок лісника, тепер побудовано клуб і двоповерхову школу").

У рідному селі Білі Ослави в грудні 1989 року було урочисто відкрито художньо-

меморіальну дошку, виготовлену Івано-Франківським скульптором О. Железняком).

Марійка Підгірянка. "Відгуки душі". Поезії. Накладом Товариства "Взаїмна Поміч гал. і буков, учителів" у Львові. Чистий дохід призначений на будову бурси для синів учительських. 16. ст. 53.

Марійка Підгірянка (псевдонім) вперше виступила на літературне поле перед кількома роками в "Ділі", друкуючи там свій віршик "Ой не нам та не нам в кайданах ходити...". Потім появилось кілька її віршиків у нашому журналі і поетка замовкла на якийсь час. Тепер заходом д. Константний Малицької вийшов друком невеличкий збірничок пісень нашої поетки, і ми маємо нагоду: ближче придивитися літературній фізіономії шан. авторки. Поетка — жінка народного учителя і сама учителька — незвичайно скромна людина. В листі до д. Константний Малицької вона пише про себе: "Я не думала ніколи, що колись буду "друкована",— я самоук, несміле дитя Підгір'я. Списувала, що мені старі ліси розказували, та не знаю, чи зрозуміла добре смерекову мову. Почала я писати дуже рано, десь вже в 13 або 14 році життя, а писала, бо чула душевну потребу вилити на папір ті враження, якими напувала мене краса природи"... Поетка залюбки читала Шевченка, Конопніцьку, Гайне і Лепкого і тривожиться, чи з сеї лектури не лишилися які сліди на її творах. На нашу думку, поетка може бути цілком спокійна — літературних позичок від згаданих поетів нема у неї. Під впливом Шевченка — як сама пише — могла "розбудитися в Н її національна свідомість і дбайливість виробляти свою мову"; Конопніцька і Гайне навчили її будувати строфи, але вона не наслідує нікого, її пісні — се вицвіт власного, ніжного серця. Поетка, "несміле дитя Підгір'я", з особливою цікавістю прислухувалася Нашій людовій пісні, пильно читала "книги, писані та мережані горами, лісами"... і лише людова пісня та природа оставили свої корисні сліди на творах поетки.

Чиста, мов кришталь, народна мова, простота, ядерність вислову, щирість — отее головні прикмети поезій Підгірянки. З пісень її віє свіжість, запах пільних квіток, шум і туга наших смерекових лісів. В її піснях — навіть патріотичних — не стрічаємо пустих банальних фраз, декламації, пафосу. Вона не силкується свої почування, свої думки прикрашувати блискучими, золотистими павлячими перами, не шукає за добірними словами, поетичними картинами, не гонить за ефектами, не кокетує з ніякими "напрямами" — вона співає лише те, що лежить їй на серці, що тиснеться до її уст, вона попросту — талант і то талант щирий, чистий, мов золото, талант, хапаючий своїм ліризмом за серце, мов поранкова весняна молитва жайворонка.

Творчість нашої поетеси з гір Карпатських — то справжня материнська енциклопедія, на якій виховувалися і виховуються цілі покоління.

У свій час Максим Рильський писав: "Марійка Підгірянка справді народна, щира, ніжна, талановита поетеса".

Справді, як кажуть у народі, що гірська земля хліба не родить, а загартовує справжні людські таланти. Бо тільки через ніжне родинно-шкільне виховання виростає справжній патріот своєї нації.

І справді, поезія нашої землячки Марійки Підгірянки — як кришталева вода з

гірського джерела, що втамовує спрагу дітям і дорослим.

Добре якось сказав відомий поет Дмитро Павличко, що слово поетеси Марійки Підгірянки серед чесних людей не пропаде ніколи. Марійка Підгірянка з'явилася на світ, коли на Галичині створювалася "Рідна школа", якраз тоді, коли бракувало підручників та вчительських кадрів.

Палітурка книги

М.Підгірянки "Розповім вам казку, байку"

Використана література:

1. Літературна енциклопедія. – К., 1986.
2. Українська та зарубіжна культура. Підручник. – К., 1999.
3. Українська література. Хрестоматія. К., 2001.
4. Українознавство. В 4-х книгах. – К., 1994-1996.
5. Українська література на зламі тисячоліть. / За ред. Яцури І.С. – К., 1993.